

Komunikat prasowy

Luksemburg, 16 stycznia 2023 r.

Ilość odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w UE wciąż rośnie

Pomimo starań UE ilość odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w Unii stale rośnie. W przeglądzie opublikowanym dzisiaj przez Europejski Trybunał Obrachunkowy zwrócono uwagę na istniejące oraz potencjalne wyzwania związane z gospodarowaniem odpadami niebezpiecznymi: ulepszenie klasyfikacji odpadów, zagwarantowanie możliwości śledzenia, upowszechnienie recyklingu odpadów niebezpiecznych i zwalczanie nielegalnego handlu tymi odpadami, który wciąż jest bardzo dochodową działalnością.

– Ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych rośnie. UE musi zająć się tym problemem – zwróciła uwagę Eva Lindström, członkini Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialna za ten przegląd. – Najlepszymi sposobami na zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych są recykling i odzyskiwanie energii. Unieszkodliwianie odpadów powinno być stosowane w ostateczności, tymczasem ponad połowa unijnych odpadów niebezpiecznych jest nadal po prostu unieszkodliwiana. W przeglądzie kontrolerzy wskazują na problemy związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów niebezpiecznych i ich przetwarzaniem, ale również na nowe możliwości, jakie się z tym wiążą.

Najlepszym sposobem na radzenie sobie z problemem odpadów niebezpiecznych jest zapobieganie wytwarzaniu takich odpadów, co jest jednym z priorytetów Unii od 1991 r. W swoich działaniach UE stara się wpłynąć na sposób, w jaki podmioty gospodarcze projektują i wytwarzają produkty, a także obarczyć zanieczyszczających odpowiedzialnością za wytworzone odpady i zapewnić konsumentom pełniejsze informacje. Pomimo wszystkich tych inicjatyw ilość odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w UE nie spada od 2004 r.

Odpady niebezpieczne muszą być przetwarzane w odrębnych zakładach przetwarzania z zachowaniem rygorystycznych zasad bezpieczeństwa. Wiąże się to ze zwiększonym obciążeniem administracyjnym i wyższymi kosztami dla podmiotów gospodarczych. Istnieje więc ryzyko nielegalnego handlu – podmioty gospodarcze nie deklarują wytworzonych odpadów jako niebezpiecznych, ale składują je nielegalnie bądź nielegalnie wywożą do innych miejsc. Kontrolerzy podkreślają, że odpowiednie klasyfikowanie i śledzenie odpadów niebezpiecznych mogłoby ułatwić zapobieganie niewłaściwemu przetwarzaniu i nielegalnym praktykom, jednak odpady te są klasyfikowane na różne sposoby w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto Trybunał zwraca uwagę, że Komisja Europejska mogłaby dołożyć większych starań, by ujednoczyć przepisy unijne w tej dziedzinie. Powiązanie krajowych elektronicznych rejestrów odpadów niebezpiecznych z planowanym europejskim rejestrem dotyczącym przemieszczania odpadów pozwoliłoby skuteczniej śledzić odpady niebezpieczne na wszystkich etapach gospodarowania.

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie przeglądu opracowanego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst dokumentu dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Najlepszym rozwiązaniem dla odpadów niebezpiecznych jest przygotowanie do ponownego użycia lub recykling. Duża część takich odpadów nie nadaje się jednak do ponownego użycia, recykling utrudniają natomiast ograniczenia techniczne i brak możliwości sprzedaży na rynku produktu uzyskanego z recyklingu. W przeglądzie kontrolerzy zwrócili uwagę, że udoskonalenie technologii recyklingu i zdolności w tym zakresie przyniosłoby nowe możliwości. Przykładowo odzyskiwanie surowców krytycznych z urządzeń elektronicznych i innych odpadów przyczyniłoby się do zwiększenia strategicznej autonomii UE.

Nielegalny handel odpadami niebezpiecznymi i ich nielegalne składowanie wciąż przynoszą duże zyski – roczne dochody z samego tylko nielegalnego handlu szacuje się na 1,5 mld do 1,8 mld euro. Wykrywanie i ściganie przestępstw zdarzają się rzadko, a przewidziane kary są niewielkie.

Wykorzystanie cyfryzacji do lepszego śledzenia odpadów niebezpiecznych i wykrywania sfałszowanych deklaracji, a także bardziej odstrasżające kary mogłyby ograniczyć występowanie przypadków nielegalnego handlu. Jeszcze bardziej ograniczyłoby go wprowadzenie zakazu przemieszczania odpadów do unieszkodliwiania, który Komisja zaproponowała w 2021 r.

Informacje ogólne

W przepisach UE odpady niebezpieczne definiuje się jako odpady wykazujące jedną lub więcej właściwości niebezpiecznych. Niebezpiecznymi będą więc przykładowo odpady wybuchowe, drażniące lub toksyczne. Odpady niebezpieczne mogą być szkodliwe dla zdrowia i środowiska.

Przetwórstwo przemysłowe (zwłaszcza przetwórstwo metali), oczyszczanie ścieków, przetwarzanie odpadów, budownictwo i górnictwo łącznie odpowiadają za 75% odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w UE. Odpady niebezpieczne mogą również powstawać w gospodarstwach domowych (np. niektóre leki, zużyte baterie, środki czyszczące, urządzenia elektroniczne).

Państwa UE są odpowiedzialne za egzekwowanie unijnych wymogów prawnych w dziedzinie gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym. Komisja wszczęła liczne postępowania przeciwko państwom członkowskim w związku z brakiem transpozycji tych wymogów do przepisów krajowych lub ich nieprzestrzeganiem. Z ogólnych informacji Komisji na temat finansowania UE na gospodarowanie odpadami wynika, że w okresie programowania 2014–2020 przeznaczono na nie 4,3 mld euro. Komisja nie dysponuje jednak informacjami, jaką część tych środków przeznaczono na gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi. Z dostępnych danych wynika, że takie finansowanie zapewnia się głównie w ramach programu „Horyzont 2020” na badania naukowe i budowanie zdolności. Innymi istotnymi źródłami finansowania na rzecz gospodarowania odpadami niebezpiecznymi są Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Obok środków z budżetu UE na ten cel wykorzystuje się również środki z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, jak i fundusze udostępniane przez Europejski Bank Inwestycyjny. Od momentu przyjęcia rozporządzenia w sprawie systematyki w 2020 r. UE nie finansuje już spalania odpadów niebezpiecznych ani ich składowania. Działalność tę uznano bowiem za niezrównoważoną środowiskowo. Promowane są natomiast działania w zakresie recyklingu.

Niniejszy przegląd nie jest sprawozdaniem z kontroli i opiera się w dużej mierze na powszechnie dostępnych informacjach lub danych zgromadzonych na potrzeby jego sporządzenia. Trybunał już wcześniej przedstawił publikacje dotyczące tego obszaru: sprawozdanie na temat [zasady „zanieczyszczający płaci”](#) oraz przeglądy na temat [odpadów elektrycznych i elektronicznych](#) oraz [odpadów z tworzyw sztucznych](#).

Przegląd Trybunału pt. „Działania UE wobec problemu rosnącej ilości odpadów niebezpiecznych” jest dostępny na [stronie internetowej Trybunału](#).

Kontakt dla prasy

Biuro prasowe Trybunału – e-mail: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti – e-mail: claudia.spiti@eca.europa.eu – tel.: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois – e-mail: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – tel.: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu – tel.: (+352) 621 552 224

